

Att få sköta sitt

Berättelse

I Sverige hör du ibland orden "personlig integritet". Det betyder att varje person har en privat sfär. Den privata sfären är det som hör till en själv. Det kan vara dina tankar, ditt hem och din familj. Personlig integritet betyder att du själv får bestämma över ditt privatliv. Du bestämmer själv vad andra får veta om dig.

I Sverige är det vanligt att man inte "lägger sig i" andras privatliv. Att "lägga sig i" betyder att blanda sig i något som inte hör till en själv. Om du nyss har träffat en person, frågar du kanske inte direkt om lön, religion eller problem i familjen. Många väntar och låter den andra själv berätta. Det här är ingen lag. Det är bara en vanlig social vana, och det är olika för olika personer.

Personlig integritet finns också i lagen. I en av Sveriges grundlagar står det att staten ska skydda människors privatliv. Du ska till exempel vara skyddad mot att staten övervakar ditt privatliv utan att du säger ja. Det här skyddet blev starkare år 2011.

Det finns också en myndighet som heter IMY. IMY är en förkortning. Hela namnet är Integritetsskyddsmyndigheten. IMY ska se till att företag och myndigheter tar hand om dina personuppgifter på rätt sätt. Personuppgifter är information om dig, till exempel ditt namn och din adress. Om du tycker att någon har gjort fel med dina uppgifter, kan du klaga hos IMY.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
integritet	att en persons privata sfär får vara i fred
privat	något som hör till en själv, inte till alla
sfär	här: ett område runt en person
privatliv	det egna livet som hör till en själv
lägga sig i	blanda sig i något som inte hör till en själv
lön	de pengar man får för sitt arbete
grundlag	en av de viktigaste lagarna i ett land
skydda	ta hand om så att inget farligt händer
myndighet	ett kontor som arbetar för staten
personuppgift	information om en person, till exempel namn och adress

Läsförståelsefrågor

1. Vad betyder "personlig integritet" enligt texten?
 1. Att man måste berätta allt för alla.
 2. Att varje person har en privat sfär och själv får bestämma över sitt privatliv.
 3. Att man inte får ha någon familj.
2. Vad betyder det att "lägga sig i"?
 1. Att lägga sig och sova.
 2. Att blanda sig i något som inte hör till en själv.
 3. Att hjälpa en granne att bära kassar.
3. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Det finns en myndighet som heter IMY.
 2. Det är förbjudet i lag att fråga en ny person om lön.
 3. Skyddet i grundlagen blev starkare år 2011.
4. Vad gör myndigheten IMY?
 1. Den bestämmer hur mycket man får tjäna.
 2. Den ser till att företag och myndigheter tar hand om dina personuppgifter på rätt sätt.
 3. Den delar ut nya namn till människor.
5. Varför kan det vara artig att vänta innan man frågar en ny person om privata saker? Svara med egna ord.

Facit

1. Att varje person har en privat sfär och själv får bestämma över sitt privatliv.
1. Att blanda sig i något som inte hör till en själv.
1. ja b) nej (texten säger att det är en social vana, inte en lag, och att det är olika för olika personer) c) ja
1. Den ser till att företag och myndigheter tar hand om dina personuppgifter på rätt sätt.
- Exempel på svar: Då visar man respekt och låter den andra själv bestämma vad hen vill berätta. Personen får sköta sitt tills hen själv vill prata.

Bedöm öppna svar efter innehåll, inte efter exakt formulering.

FÖR LÄRAREN

Konkret text om en social kod som kan vara ny för många elever. Tema: värderingar och sociala koder i Sverige. Fråga 5 kräver en första, enkel slutsats. Lyft att "det är vanligt att..." inte betyder en lag eller att alla gör lika. Låt eleverna jämföra med hur man pratar om privata frågor (lön, religion, familj) i deras egna länder.

Diskussionsfrågor

- Vilka frågor tycker du är privata? Vilka frågor är okej att svara på?
- Är det artig eller oartig att fråga om lön där du kommer ifrån?
- Vad gör du om någon frågar något du inte vill svara på?
- **Skriv (4 meningar):** Berätta om en sak som är privat för dig. Varför vill du att den ska få vara i fred?

Källor och faktagranskning

- Regeringen.se – Grundlagar och integritet: <https://www.regeringen.se/regeringens-politik/grundlagar-och-integritet/>
- Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) – startsida och om myndigheten: <https://www.imy.se/>
- Sveriges riksdag – SOU 2008:3 Skyddet för den personliga integriteten (Bedömningar och förslag): https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/statens-offentliga-utredningar/skyddet-for-den-personliga-integriteten_gwb33/html/
- IMY – Datainspektionen blir Integritetsskyddsmyndigheten (IMY): <https://www.imy.se/nyheter/datainspektionen-blir-integritetsskyddsmyndigheten-imy/>

Faktagranskad mot ovanstående källor i juni 2026. Nyckelfakta: Personlig integritet handlar om rätten till en privat sfär – att själv få bestämma över sitt privatliv och sina personuppgifter, utan att andra otillåtet lägger sig i eller kartlägger en. Skyddet finns i grundlagen, regeringsformen (2 kap. 6 §), som ger var och en skydd mot betydande intrång i den personliga integriteten från det allmänna som sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden; detta grundlagsskydd stärktes genom en ändring i regeringsformen som trädde i kraft 2011. Skyddet är inte absolut – det kan begränsas genom lag, men begränsningen får inte gå längre än vad som är nödvändigt för ändamålet. Rätten till respekt för privat- och familjeliv finns även i Europakonventionen (artikel 8), som gäller som svensk lag. Integritetsskyddsmyndigheten (IMY) har tillsyn över skyddet av personuppgifter och den personliga integriteten; IMY hette tidigare Datainspektionen och bytte namn till Integritetsskyddsmyndigheten den 1 januari 2021. EU:s dataskyddsförordning GDPR, som ger var och en rättigheter över sina egna personuppgifter, började gälla i maj 2018, och en privatperson som anser sig felbehandlad kan lämna klagomål till IMY. OSÄKERHETER OCH MYTER: Att "många i Sverige inte vill lägga sig i andras privatliv" och att man ofta inte frågar främlingar om lön, religion eller familjeproblem är en social vana och norm, inte en lagregel eller verifierad statistik – texterna skriver "många" / "det är vanligt att" och aldrig "svenskar är". Påståenden om att svenskar skulle vara "mer privata" än andra folk är en generalisering som undviks. Den exakta paragrafhänvisningen återges förenklat och innebörden förklaras utan övertolkning. Gränsen för vad som räknas som "privat" (t.ex. att tala om lön) varierar mellan personer, generationer och arbetsplatser och presenteras som tendens, inte regel.

Berättelser om svenskar · läromedel för svenska som andraspråk. Skapat inom Läromedelsprojektet. Senast uppdaterad 2026-06-25.